

לע"נ

ר' ראובן יהושע כהן ב"ר יוסף ז"ל
הניח בלה ב"ר שמואל הלוי ע"ה
הונצחו ע"י בתם והתנם
ערן ואילנה פלס שיחיו

נר לשולחן שבת

פרשת ויקרא

בכל עניני העלון
נתנאל רזונבליט
0556764501
ner4499@gmail.com

הלך הגאון רבי יששכר מאיר עם החברותא שלו, הרה"ג אברהם ניהוז שליט"א. בדרכם עברו דרך שדה קוצים. שאלו רבי יששכר: "מה אתה רואה כאן?" "אני רואה כאן קוצים" ענה לו רבי אברהם בפליאה.

"תראה", אמר לו רבי יששכר, "יש כאן קוצים, חלקם צעיר ופרחיים מלבלבים, חלקם יבשים, נראים בהם היטב קוציהם, אין להם מסווה פרחוני".

"מה זה מלמד אותנו?" שאל רבי יששכר "אני רואה כאן משל למידותיו של האדם. ישנם מידות רעות בטבע האדם, השחתה, צרות עין, קנאה, אלו הם "קוצים דוקרניים".

כשהאדם עוד צעיר וכוחותיו עמו, מחפים עליו פרחים המסתירים את מידותיו הרעות. באלגנטיות הוא יודע להראות עצמו במיטבו ומייפה את הופעתו החיצונית. אבל כשיזקין הרי נבלו כל פרחי הנוי החיצוניים, נשאר הוא איפוא בזקנותו, לבד עם מידותיו הקוצניות.

אם בצעירותו יעבוד האדם על מידותיו כראוי, יוכל להפוך את הפנימיות שלו לפרחונית ומלבלבת, אז גם כשיזקין ניכר יהיה כי הוא פרח ולא קוצני דוקר!

(מוסף שבת ית"נ שמונת תשע"ו)

מתחילים ללמד לתינוקות מספר ויקרא, לפי שאמר הקב"ה יבואו טהורים ויתעסקו בטהרות... ומעלה אני עליכם כאילו הקרבתם לפני קרבן. (כלבו ע"ה)

בידוד - את המכתב הבא כתב הגאון רבי מיכאל דב ויסמנדל ימים מספר לפני תום מלחמת העולם השנייה, כשהיה במחבוא בפרשבורג, לתלמידיו בישיבת נייטרא שהיו במחבוא בעיר נייטרא:

אור ליום ד' לסדר ויקרא שנת תש"ה
ראיתי מכתבכם, ואני אין בי כח לכתוב - אמנם זה אני רוצה להגיד לכם, כי אין אדם עומד על דבר הלכה אלא אם כן נכשל בה - אני בעוונותי הרבים נכשלתי, ויודע אני לומר לכם כי אין לך עושר ואושר בעולם כמו הלומד תורה בהתמדה ובקדושה ומתנהג ביראת שמים.

אוי לו למי שאינו עושה כן - יש מי שהגינהם מצפה עליו אך ורק אחר מיתתו - ויש מי שהגינהם בא לקראתו כבר בעולם הזה - בין כך וכך, סוף שיצטק אוי לנפשי כי גמלתי לי רעה. לכן לימדו תורה, היו יראי ה' ויראי חטא באמת - הזהרו משום נדנדוד של עבירה... ותזכו לראות שוב את שבותנו. כעתירת הכותב בדמעה ורוצה בתשובתכם, מיכאל דוב. ("תורת חמד")

אמר מרן הגאון רבי חיים קניבסקי: הקב"ה ברא את האדם כדי שיהיה שמח, והסיבה שרואים אנשים שאינם שמחים, זה בגלל העבירות שגורמות להם צער, לולא העבירות היו תמיד בשמחה. גם מי שהוא יותר מדי שקוע בגשמיות, זה גם כן גורם עצבות! ומה שאנו רואים שילדים קטנים שמחים על אף שלא לומדים תורה ולא מקיימים מצוות, מפני שאין להם עדיין עבירות.

אם אדם לא היה חוטא, אז בדרך הטבע, בפעם הראשונה שהיה מכניס ידו לכיס מעילו, כדי להוציא מטבע לשלם, היו עולות מטבעות כרצונו, כפי מה שצריך - כך היו מתנהלים חייו! רק בגלל העבירות יש את כל היסורים והעיובים. ("הולכי נתיבות" שמוחה)

חינוך למידות טובות - דרך דוגמא אישית

היה זה ערב שבת, מרן הגאון רבי אלעזר מנחם שך נעמד על מקומו בישיבת פוניבז' לתפילת שבת. והנה ילד קטן הביא לו סידור לתפילה.

דא עקא, היה כבר על הסטנדר של הרב שך סידור. מה עושה כל אדם? אומר תודה ומראה שכבר יש לו סידור... אולם הרב שך נטל את הסידור, הודה לילד, סגר את סידורו והתפלל בסידור שהילד הקטן הביא!

(נר לשולחן שבת" יש"כ להרה"ג ג"צ מוהרה"ג א"ק)

יבואו טהורים

'הגה"צ רבי משה רוזנשטיין היה אומר, מדוע אוהבים ילדים קטנים? מפני שאין בהם חטא, נשמתם טהורה והם קשורים ודבוקים להקב"ה!

ילדים הם בני מלכים - סיפר הגאון רבי יעקב ניימן: "פעם נכנסתי בשבת קודש אצל מורי ורבי, הגה"צ רבי משה רוזנשטיין, המשגיח של ישיבת לומז'ה וראיתי שהוא בוחן ילד.

שאלתיו, של מי הילד הזה? לחש באוזני "הוא ילד של הקב"ה!" הבין שאני מתפלא שהוא לא עונה על שאלתי. המשיך ואמר "אילו הייתי אומר לך שהוא כן ילד של שמרל' או חיים, היית יודע מי הילד הזה, וכאשר אני אומר לך שהוא של הקב"ה, אינך יודע של מי הילד?!"

אמר הרב ניימן: "זו הגישה שצריכה להיות לראש ישיבה, מוחנך ומורה, שהוא מלמד ילדים של מלך מלכי המלכים, בנים אתם לה' אלוהיכם ולא שהוא מלמד ומחנך את הבן של חיימק'ה. כמו שצריך כל אדם לקיים 'שוית'."

המחשבה הזאת תעניק לו סבלנות ומסירות כלפי התלמידים והטיפול בהם יהיה שונה לחלוטין, מאחר שיוודע את מי הוא מלמד תורה - את בן המלך!" ("אוצרות של חינוך" מעשי ח"א ח"ב)

'רבי משה רוזנשטיין היה אומר, כאשר משיח יבוא, לא כל אחד יזכה להיות מלמד תורה לילדי ישראל, נצטרך לזה לזכויות גדולות!' (שם)

מרגלא בפיו של מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן שהמבקש להשפיע יראת שמים על הסובבים אותו, הדרך לכך היא כפי שענה הגר"א למגיד מדובנה:

משל לכוס גדולה וסביבה כוסות קטנות. הדרך היעילה למלא את הכוסות שמסביבה היא על ידי שימלאו אותה, וכשתהיה מלאה עד גדותיה ממילא ישפך אל הכוסות סביבה.

לפיכך עיקר ההשפעה שיכול אדם להשפיע היא שהוא עצמו יתעלה, ואז ממילא יתעלו הסובבים אותו.

כך נוהג רבינו לומר כששואלים אותו בעניני חינוך, שההשפעה הגדולה ביותר לרומם את הילדים היא על ידי שההורים יתעלו ויספגו עוד ועוד יראת שמים ותורה. ועורר שהנהגה חינוכית כזו מוסיפה למחנך עצמו!
(מזקנים אתבונן" ח"ו מדידי הרה"ג משה סח"ק)

אחרי תפילת ערבית, בבית מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן, ניגש יהודי מבוגר אל מרן שישב על מקומו. שאל היהודי: "איך מחדירים בתלמידים-בילדים יראת שמים?" רבינו קם ממקומו, הצביע על השואל ואמר בחום: "לך יש יראת שמים? כשתהיה לך יראת שמים גם לילדים יהיה!"
(נר לשולחן שבת" מהר"ר ח"א)

מעשה שהיה בישיבת "מעוז חיל" לפני שנים. המשיגה, הגה"צ רבי בנימין פינקל איחר לתפילה. כשנכנס ראה בחורים חוגגים, כפי שקורה לעיתים רחוקות כשהמשיגה איננו...

רבי בנימין התיישב במקומו והחל לבכות בכי אמיתי. עד סוף הזמן לא היה צריך להגיד שיחה על תפילה!
(נר לשולחן שבת")

תלמוד תורה המבורג היה יהלום בכתרה של קהילות אה"ו

הגאון החבר ר' שמשון המכונה 'דוקטור נתן'. היה תלמידו של החכם רבי יצחק ברנייס. מגמתו היתה להיות ממצדיקי הרבים, להיות מלמד לילדים. אף שהציעו לו הצעות רבות סירב לקבלם. חמישים ושבע שנים היה מורה בתלמוד תורה בהמבורג!
רק לאחר פטירת הגאון רבי אשר שטרן, רבה של המבורג ומנהל הת"ת, נאלץ רבי שמשון למלא את מקומו ומאז כיהן כדיין.

פעם כשסידר רבי שמשון קידושין הזהיר את החתן על שמירת שבת. הדבר חרה לבני משפחת החתן, וכתבו לו איגרות מלאות זלזולים ובוששים. את המכתבים ציווה להניח בקברו, וכן נעשה. על מצבתו נכתב: "משיירי השקדנים. לימד דעת את העם. האיר עיני הקטנים והגדולים. ממנו למדו מקרא ועיון תפילה. ילמדו ענווה ויראת חטא. כבוד גדול עשו לו במותו!"
(החכמי אה"ו עיי"ש)

בשבת, חוזרים עם הנערים על לימודם ואין לומדים דברים חדשים. שזה גורם לביטול עונג שבת, של האבות, או של התינוקות מפני צערם, שלימוד דבר חדש הוא יותר עמל ויגיעה. (נדרים לו: י"ד רמ"ה)
מצוה על האדם לחדש חידושי תורה בשבת, ומי שאינו בר הכי, ילמד דברים חדשים.
(משנ"ב ר"צ א' בשם הוהר)

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה'." (א"ב)

היה זה לפני מאה שנה

"יודע אני שהנני קרבן למען הכלל!"

הימים היו שלהי שנת תר"פ, המלחמה הפולנית סובייטית היתה בעיצומה. בעיר פלוצק התכוננו במתח לפלישת הצבא האדום אחרי שכבר כבש את ורשה הסמוכה. כל הגברים גויסו לחפור שוחות הגנה. בו בזמן הסתובבו בעיר חייליו של המפקד היר, הידוע לשמצה בכינוי "זולל היהודים", לא לחינם זכה לתואר זה. פלוצק היתה אפופה אימה כשהבולשביקים נכנסו לעיר. קרבות התחוללו ברחובה של עיר. הרוסים נתקלו בהתנגדות פולנית עזה והמלחמה היתה נטושה על כל בית ורחוב. התושבים התחבאו במרתפים ובשוחות. איש לא ידע מה יביא המחר איתו.

לפנות ערב, בתוך מהומת הקרבות יצא הרה"צ רבי חיים שפירא (נינו של ה"דברי חיים") אל מרפסת ביתו כשהוא עטוף בטלית.

פרש ידיו מעלה לאביו שבשמים, בתפילה שלא יאונה רע לאף יהודי. לאחר שגורשו הבולשביקים, באו שני עדים אל בנין השלטון הצבאי. סיפרו, שהם ראו איך "ראבין שפירא" מאותת לסובייטים עם מטפחת אדומה היכן נמצאים חיילים פולנים.

רבי חיים הובל מיד תחת משמור לכלא. הרשו לו לקחת רק את הטלית והתפילין. איש לא הורשה לגשת אליו. היה זה יום חמישי.

בתחילה יהודי העיר לא לקחו את הענין ברצינות. הם האמינו שהשקר שבעלילה יוכח בקלות וישחררו את הרבי. אף אחד לא העלה בדעתו שהשלטון הצבאי יקבל ברצינות את העדות.

במשך היום, כשנתברר שהמצב הוא לא טוב, שהולכים לשופטו כמרגל רוסי. התחילו נציגי הקהילה להשתדל אצל ראשי השלטון שלא ישפטו את הרבי כשהאווירה בעיר עדיין חמה ומתוחה, אלא ימתנו עד שירגעו הרוחות.

אלא שלמרבה האסון באה הרבנית, אשתו של רבי חיים בבשורה שהשלטונות הבטיחו לה שלא יהיה משפט. העסקנים נרגעו וחדלו לטפל בענין. למפרע נתברר שזו היתה טעות גורלית. בבית הממשל אמרו לרבנית ש"היום" לא יהיה משפט, היא פירשה את דבריהם כהבטחה כללית, אך הם התכוונו לדברים כפשוטם.

אכן, למחרת ביום שישי יצאה החלטה לירות ברבי בתור מרגל ובוגד. בתוך שעות התנוסס גזר הדין על כל לוחות המודעות.

עסקני הקהילה פתחו במאמצים קדחתניים לדחות את גזר הדין, אך ללא הועיל. הצבא הפולני היה צריך שיער לעזאזל כדי לרומם את רוח הפולנים. להוכיח שלא הקצונה הפולנית אשמה בכשלונותיו, אלא היהודים הם הבוגדים. מה היה יכול להיות יותר טוב מאשר עלילה על היהודים שרבים ריגל לטובת הבולשביקים.

משמר כבד הוביל את הרבי אל מקום ביצוע גזר הדין. מוקף בחיילים מזויינים ברובים שלופים וכידונים, טליתו מתחת לבגדו וחומש בידו. המון העם קראו לעברו קריאות בוז ולעג וזרקו עליו אבנים ובוץ. כך עשה את דרכו אל רחבה גדולה בפאתי העיר.

יהודי אחד היה שם, דיין העיר, רבי מתתיהו בזורא. רבי חיים שמח לראותו, יהודי אחד בתוך ים השנאה. הושיט לו ידו ובשלוות נפש אמר: "יודע אני שהנני קרבן למען הכלל, אם לא היו מטילים את האשמה עלי, כל יהודי העיר היו בסכנה. לפיכך אני הולך לקראת המוות בשמחה, כדי להיות כפרה למען כלל ישראל!"

רבי מתתיהו ניסה לחזקו באומרו: "ראה, חכמינו לימדונו שאפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל יתייאש מן הרחמים."

הרבי קטע את דבריו ואמר בקול רם: "אכן צודק אתה, יודעים אתם שאני בכל חושי, הנני בדעה צלולה, סהדי במרומים שגם ברגע זה הנני מאמין באמונה שלימה שישועה יכולה לבוא!"

שאלו רבי מתתיהו: "האם יש לכבודו איזו צוואה לבני ביתו." "בקשתי האחרונה" אמר רבי חיים שפירא "שעדת פלוצק תשגיח על ילדי לראות שילכו בדרך הישר, להיות יהודים כשרים. שידעו שיש לנו אלוקים גדול, שדרכיו נסתרות מאיתנו!" כאשר פקדו על רבי חיים להתכונן לרגע האחרון שלו. הוא מסר את החומש לדיין. פשט במהירות את מעילו, הפשיל את טליתו עד עיניו. בכוחותיו האחרונים קרא "ה' הוא האלוקים", "שמע ישראל", ובאותו הרגע כיתת היורים שמה קץ לחייו.

השלטונות התיירו לקחת את גופו הטהור, והספיקו לקוברו עוד לפני כניסת השבת, ליד השער הראשי של בית הקברות בפלוצק.

היה ברור שהמשפט והביצוע המהיר היתה פעולה מכוונת של **אנטישמיות לשמה**, שמטרתה לא היתה אישיותו של הרב שפירא בלבד. כך החל מסע הסתה נגד היהודים בפולין. כותרות העיתונים זעקו "ראבין שפירא המרגל הבולשביקי", והמציאו כל מיני עלילות על היהודים.

יהודי פלוצק עצמה סבלו מהתנכלויות רבות מצד שכניהם הפולנים. בכל הזדמנות הזכירו להם את הראבין המרגל הבולשביקי. יהודים השתדלו שלא להמצא ברחוב, התעללויות והכאת יהודים ברחובות העיר הפכו לדבר שבשיגרה. משמרות חרם הוצבו בפתח חנויות היהודים.

גזר הדין האכזרי זעזע את יהדות פולין. במשך שנים נעשו נסיונות לטיהור שמו של רבי חיים - למחוק את עלילת הדם שהיתה מכוונת למעשה לכל יהודי בפולין. לאחר מאמצים מרובים נערך משפט חוזר בבירה וורשה. הסיכויים לזכות בו נראו גבוהים, אך שלושה ימים לפני פרסום תוצאות המשפט הגיעה הוראה מלשכתו של המרשל פילסודסקי להמנע מלפרסם אותם. הנסיונות לטיהור שמו נמשכו עד ערב מלחמת העולם השנייה. אך בסופו של דבר, לא יצא הדבר אל הפועל.

אירופה של אז ושל היום שונאת יהודים בלהט, באכזריות לא אנושית!
(עפי"ס"ה, ספר פלאצק, יידן אין פלאצק, צאנו גליון של"ג עיי"ש בארוכה)